

Dendrobium thinhii và 3 Cây Lan Mới Lạ Với Thế Giới Tìm Thấy ở Tây Nguyên VN

Mấy tháng trước đây, trên mạng *Facebook.com* sôn sao về cây lan *Den. thinhii* do anh Đỗ Phú Thịnh ở Pleiku tìm thấy tại núi Ngọc Linh và sau đây là tóm tắt lá thư của anh Võ Công Danh gửi cho anh Bùi Mạnh Hà của trang *www.hoalanvietnam.org*.

“Cây này vốn đã xuất hiện từ vài năm trước với số lượng rất ít. Nó phân bố ở độ cao 1800 m trở lên trên dãy Ngọc Linh Việt Nam do những người đi tìm sâm Ngọc Linh. Ngày 24.4.2015 giáo sư Leonid Averyanov và Tiến sỹ Nông Văn Duy có lên Kon Tum và anh Thịnh đưa ra hình một cây *Dendrobium*, cây thì dặt dẹo gần chết, do đó giáo sư Leonid có cơ sở đặt tên là *Den. thinhii*. Vào giai đoạn 1967- 1969 khu vực núi Ngọc Linh Kon Tum Pleiku là khu vực nóng và lính Mỹ luôn được di chuyển từ căn cứ ngoài Quảng Trị vào, đường bay qua ven đỉnh Ngọc Linh, và rồi 1 máy bay mất tích rơi trên đó, thời đó chính quyền báo cho biết chỉ có hai người Mỹ mất tích. Sau này lật lại sơ đồ hành quân thì Mỹ mất 1 trung đội và hai phi công.

Cuối năm ngoái chính phủ Việt Nam có cho phép người Mỹ đi tìm hài cốt trên đỉnh Ngọc Linh, họ thuê người đồng bào phát đường, dọn đường để đoàn lên đỉnh và người đồng bào bản địa dọn ngay khu vực có nhiều cây lan này nên họ lấy về bán lại cho người kinh. Từ đầu năm đến giờ lượng lan rừng trên Ngọc Linh về xuôi là rất lớn. Máy năm trước em tìm cây Đại Bạch Hạc (*Den. chrystianum*) rất ít mà năm nay đem về hàng tạ.”

Ảnh: Võ Công Danh

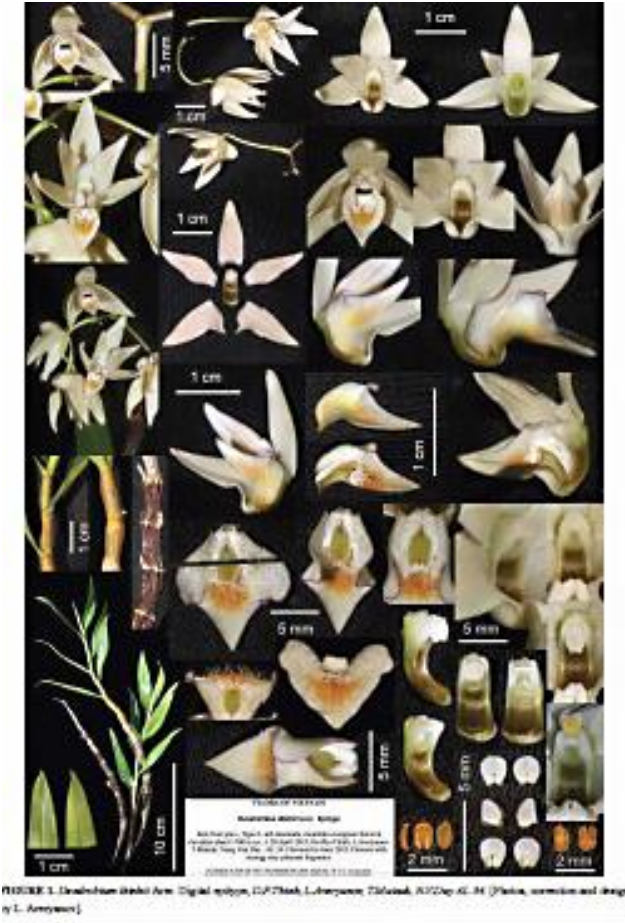
Thực ra, từ mấy tháng trước chúng tôi đã nhận được bản dự thảo của Giáo sư Leonid Averyanov và các cộng sự viên VN về 4 cây lan mới gồm các cây *Den. thinhii* (Đỗ Phú Thịnh, Pleiku), *Sarcophylic tichii* (Nguyễn Thiên Tịch, Saigon), *Taeniophyllum phitamii* (Nguyễn Phi Tâm, Đà Lạt) và cây *Trichoglottis canhui* (Nguyễn Văn Cảnh, Ban Mê Thuột), nhưng phải chờ đến khi bản Phytotaxa 238-2-2 chính thức công bố vào ngày 11-12-2015.

Vậy xin tóm tắt trình bày 4 cây lan này như sau (xin xem chi tiết trong tài liệu Anh ngữ trên trang hoalanvietnam.org).

1. *Dendrobium thinhii* Aver.sp nov

Tên Việt: Tên đặt để vinh danh Đỗ Phú Thịnh, người tìm ra cây này.

Cây *Dendrobium thinhii* được xếp vào nhóm Den. Breviflores.

Ảnh: Leonid Averyanov

Ảnh: Võ Công Danh

Mô tả: Phong lan nhỏ, thân đơn cao từ 8-25 phân. Lá 6-10 chiếc dài 3-5-10 phân lúc còn non màu xanh nâu, khi già lá rụng hết. Chùm hoa mọc từ cuống lá đã rụng, hoa từ 2-4 chiếc ngang to 2.5-3 phân, màu trắng ngà, có sọc tím, họng hoa màu vàng, hoa nở vào tháng 4-5, hương thơm ngọt và ngào ngạt.

Nơi mọc: Núi Ngọc Linh Pleiku, Đỗ Phú Thịnh, Leonid và các cộng sự viên đã tìm thấy vào ngày 28-4-2015.

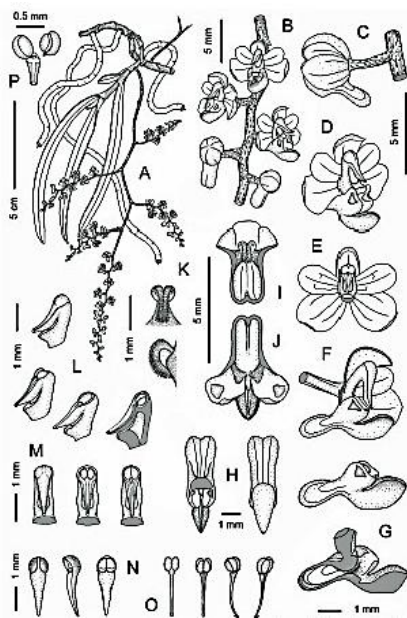
2. *Sarcoglyphis tichii* Aver.sp nov

Việt Nam trước đây đã có 3 giống lan này.

Tên Việt: Tên đặt để vinh danh khoa học gia Nguyễn Thiên Tịch, người đã tìm ra nhiều cây lan mới.

Mô Tả: Phong lan nhỏ, thân cao 3-10 phân. Lá mọc ở gần ngọn dài 5-10 phân. Chùm hoa có nhiều nhánh, dài 15 phân. Hoa mở rộng to 5-6 ly màu nâu-tím, môi hoa màu trắng, nở vào tháng 3-4.

Nơi Mọc: Nguyễn Phi Tâm tìm thấy ở Đức Trọng, Lâm Đồng.

Hình vẽ : Leonid Averyanov & T. Maisak

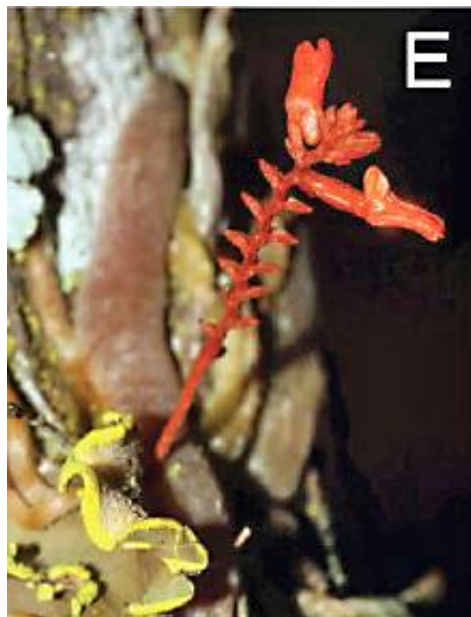
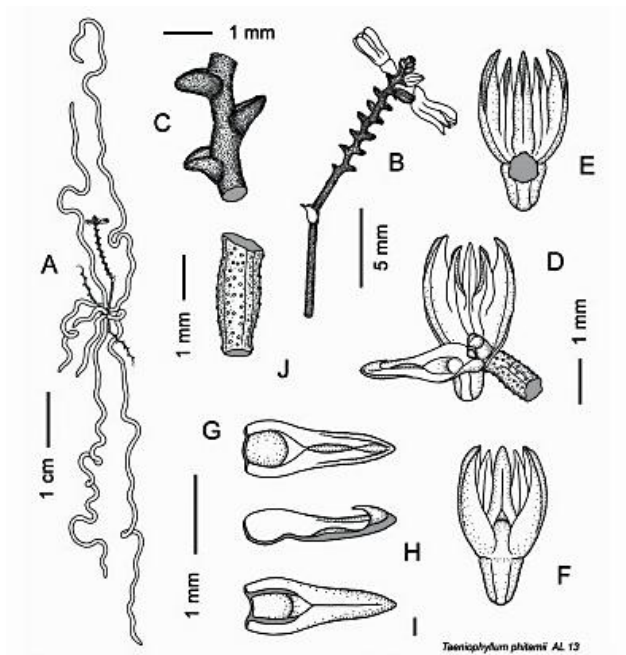

Ảnh: Nguyễn Phi Tâm

3. *Taeniophyllum phitamii* Aver.sp nov

Tên đặt để vinh danh Nguyễn Phi Tâm ở Đà Lạt, người đã tìm ra cây lan này và nhiều cây lan mới như: *Cleisostoma phitamii*, *Hymenorchis phitamii* v.v...

Hình vẽ: Leonid Averyanov & T. Maisak

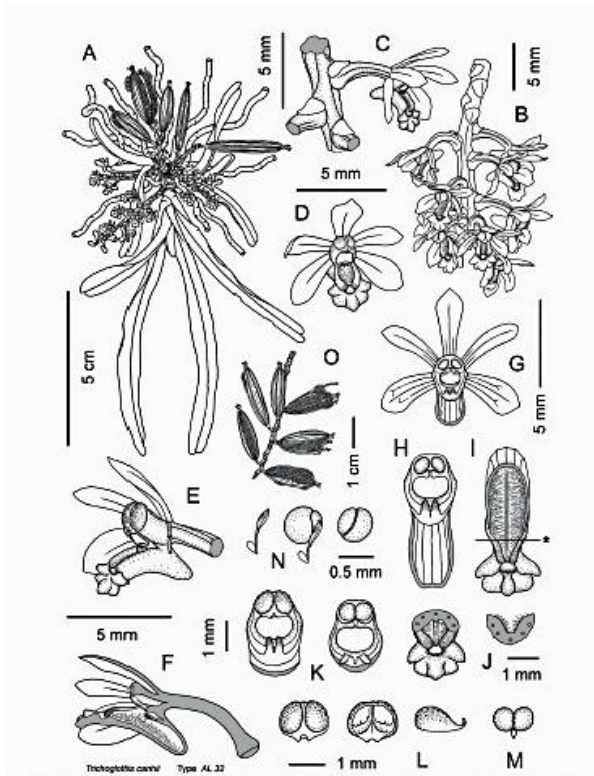
Mô tả: Địa lan rất nhỏ, không lá, cao chừng 5-15 ly. Rễ dài 6 phân, chùm hoa cao 2 phân. Hoa màu đỏ thẫm, to 0.8-1 ly dài 2-2.5 ly, nở 1-2 chiếc một lúc.

Nơi mọc: Nguyễn Phi Tâm, Leonid Averyanov và T. Maisak tìm thấy gần làng Tra Tu, Đơn Dương, Lâm Đồng ngày 24-4-2015.

Ảnh: Nguyễn Phi Tâm

4. *Trichoglottis canhui* Aver.sp.nov

Tên đặt để vinh danh Nguyễn Văn Cảnh ở Ban Mê Thuột, người tìm ra cây lan này.

Hình vẽ: Leonid Averyanov & T Maisak

Ảnh: Nguyễn Văn Cảnh

Mô Tả: Phong lan nhỏ, đơn thân dài 5 phân. Rễ nhiều và dày. Lá 2-5 chiếc dài từ 2.5-12 phân, rộng 6-14 ly. Dò hoa dài khoảng 4 phân, mọc ở phần thân dưới không có lá. Hoa màu vàng nâu, to 7-10 ly, nở vào mùa Xuân.

Nơi mọc: Nguyễn Văn Cảnh, Leonid Averyanov và T. Maisak thấy ở Ea H'leo, Đắk Lắk ngày 27-4 2015.

HLVN xin thành thực chúc mừng những người đã mang một chút VN vào danh mục những cây lan hiếm lạ trên thế giới.

Xin thành thực cảm ơn Ts Leonid Averyanov, bà T. Maisak cũng như các anh Võ Công Danh, Nguyễn Phi Tâm, Nguyễn Thiện Tịch, và Nguyễn Văn Cảnh đã cho biết nhưng tin tức và hình ảnh quý giá.

Với 4 cây lan mới này, tổng số Lan rừng VN từ A-Z sẽ là 1174 cây.

HLVN